

VAASAN HALLINTO-OIKEUS**VALITUS**

Korsholman puistikko 43

PL 204, 65101 Vaasa

Vaasa.hao@oikeus.fi

Asia

Valitus Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (PSAVI) päätöksestä Suhangon kaivoksen ja rikastamon ympäristö- ja vesitalouslupa sekä toiminnan aloittamislupa ja valmistelulupa, Ranua ja Tervola

Päätös, johon haetaan muutosta

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (PSAVI) päätös Suhangon kaivoksen ja rikastamon ympäristö- ja vesitalouslupa sekä toiminnan aloittamislupa ja valmistelulupa, Ranua ja Tervola

Päätösno

83/2025

Antopäivä

19.6.2025

Dnro

PSAVI/5695/2023

Valittaja

Simon kunta

Ratatie 6, 95200 SIMO

email. simon.kunta@simo.fi

puh. (016) 269 111

Valitusoikeudesta

Valittajalla on valitusoikeus asiassa, sillä Simon kunta sijoittuu kaivoksen vaikutusalueelle.

Miltä osin päätökseen vaaditaan muutosta

Simon kunta valittaa aluehallintoviraston päätöksestä nro 83/2025 (Dnro PSAVI/5695/2023) siltä osin kuin se koskee hankkeen vaikutuksia Ruonajoen ja Simojoen vesistöihin. Kunnan näkemyksen mukaan päätöksessä ei ole riittävästi huomioitu Simojoen ja sen sivu-uomien erityistä ekologista merkitystä, Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteita eikä vesipuitedirektiivin ja vesilain vaatimuksia vesistöjen hyvän tilan turvaamisesta. Päätös sallii päästötasoja ja vesien johtamista, jotka vaarantavat Simojoen luonnontilan sekä erityisesti sen aseman Itämeren lohen merkittävänä kutujokena.

Vaatimukset

Simon kunta vaatii, että hallinto-oikeus:

1. Muuttaa lupamääräys 14:ta siten, että Ruonajokeen johdettavien vesien kiintoainepitoisuus pienennetään vastaamaan joen kantokykyä vastaavaa määrää, esim. 5 mg/l.
2. Kiristää kaivosalueelta Ruonajokeen ja Simojokeen valuvien vesien päästörajat niin alhaiseksi, että niistä ei synny haittaa ollenkaan, ennen kuin päästöjen haittattomuus voidaan luotettavasti tutkimuksilla osoittaa.
3. Kumoo aluehallintoviraston päätöksen virheellisenä hankkeesta saatavan hyödyn ollessa haittaa pienempi.
4. Kumoo aluehallintoviraston päätöksen näiltä osin tai palauttaa sen uudelleen käsittelyyn

Valituksen peruste

1. Ruonajoen keskivirtaama on hankeasiakirjojen mukaan noin 0,95 m³/s ja joen keskimääräinen kiintoainepitoisuus on ollut noin 4,8 mg/l. Nyt lupaehdoissa ollaan sallimassa jopa 4-kertainen lisäys jokeen päästettävään kiintoaineeseen. Tällaisessa pienessä virtaamassa jopa vähäiset lisäkuormitukset voivat merkittävästi heikentää vedenlaatua ja aiheuttaa kiintoaineen kertymistä pohjalle. Tämä puolestaan uhkaa pohjaeläimistöä, kalojen lisääntymisalueita sekä joen hyvän ekologisen tilan säilymistä, mikä on ristiriidassa EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) tavoitteiden kanssa. Lisäksi muissa vastaavissa tapauksissa pienvesistöille on asetettu selvästi alemmat kiintoainepitoisuusrajat, usein 5 mg/l tasolle. Koska nykytila

on luonnostaan puhdas ja herkkyys korkea, ei 20 mg/l raja ole hyväksyttävä, vaan Ruonajokeen johdettavan veden kiintoainepitoisuuden tulee olla huomattavasti alhaisempi, jotta joen nykyinen hyvä tila säilyy.

2. Lupahakemuksessa esitetyt päästörajat, jotka mahdollistavat kaivosalueelta Ruonajokeen ja Simojokeen johdettavat vesipäästöt ilman varmuutta niiden haitattomuudesta, ovat vesilain (587/2011) ja Euroopan unionin vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) vastaisia. Vesilain 3 luvun 4 §:n mukaan toiminnalle ei saa myöntää lupaa, mikäli vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Simon kunnan näkemyksen mukaan lupahakemuksessa ja päätöksessä ei ole riittävästi selvitetty Simojokeen kohdistuvia vaikutuksia. Hakemuksessa on esitetty, että vaikutukset Simojokeen olisivat vain vähäisiä, mutta useat asiantuntijat ovat lausunnoissaan tuoneet esille, että vaikutusten arviointi on puutteellista ja riittämättömästi tutkittua. Näin ollen lupa on myönnetty ilman vesilain edellyttämää riittävää selvityspohjaa ja vaikutusarviointia, mikä tekee lupapäätöksestä lainvastaisen.

Lisäksi vesipuitedirektiivin keskeinen periaate on vesien tilan heikkenemiskielto (artikla 4), jonka mukaan vesimuodostuman tila ei saa heikentyä lupapäätöksillä. Simojoki kuuluu Natura 2000 -verkostoon (SCI- ja SPA-alue), jonka suojelutavoitteisiin kuuluu erityisesti lohen ja muiden vaelluskalojen elinolosuhteiden turvaaminen. Simojoki on yksi harvoista Itämeren lohen luonnollisista kutujoista Suomessa, ja lohikanta on valtakunnallisesti taantunut. Tämän vuoksi Simojoen ekologinen tila on erityisen haavoittuva, ja vesipuitedirektiivin sekä Natura 2000 -suojelutavoitteiden mukaisesti viranomaisella on velvollisuus varmistaa, ettei toiminta aiheuta suojeluarvojen heikentymistä tai vesimuodostuman tilan huononemista.

Lupahakemuksessa esitetyt päästörajat on asetettu ilman luotettavaa ja kattavaa näyttöä päästöjen haitattomuudesta. Tämä rikkoo sekä vesilain että vesipuitedirektiivin ennaltaehkäisyn ja varovaisuusperiaatetta, ja vaarantaa suoraan Simojoen Natura 2000 -alueen suojelutavoitteet. Tämän vuoksi päästörajat tulee asettaa niin alhaisiksi, ettei haittaa synny ennen kuin päästöjen haittamuus voidaan luotettavasti ja kattavasti tutkimuksin osoittaa.

Kaivosalueen patoaltaiden mahdollinen vuoto tai sortuma aiheuttaa erittäin vakavan riskin koko Simojoen vesiekosysteemille, koska kaivosalue sijaitsee Simojoen valuma-alueella. Mikäli jokin pato rikkoontuu tai vuotaa, hallitsemattomat jätevesi- ja kiintoainevirrat ohjautuvat nopeasti Ruonajokeen ja edelleen Simojokeen. Tämä voisi johtaa äkilliseen vedenlaadun romahtamiseen, pohjan samentumiseen sekä elinympäristöjen tuhoutumiseen.

Simojoki on jo ennestään kuormitusherkkä ja ekologisesti haavoittuva jokiekosysteemi, jossa tällainen onnettomuus voisi aiheuttaa pysyviä ja laajamittaisia vaurioita erityisesti lohikannalle sekä Natura 2000 -alueen suojeluarvoille. Tällaisen vakavan riskin huomiotta jättäminen lupaharkinnassa on vastoin vesilain 3 luvun 4 §:ää, jonka mukaan luvan edellytyksenä on, ettei toiminnasta aiheudu merkittävää ympäristön pilaantumista tai vesistön tilan heikkenemistä.

Lisäksi ympäristönsuojelulain 7 §:n mukaisesti toiminnanharjoittajalla on velvollisuus järjestää toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen estetään ennakolta. Simon kunnan näkemyksen mukaan näitä lainsäädännön vaatimuksia ei ole lupaharkinnassa riittävästi huomioitu, erityisesti rikastushiekka-altaan sijoittamisessa Simojoen valuma-alueelle ja Ruonajoen välittömään läheisyyteen.

Näillä perusteilla Simon kunta katsoo, että lupapäätös on ristiriidassa sekä kansallisen vesilain että EU:n vesipuitedirektiivin kanssa ja aiheuttaa merkittävän riskin Simojoen ja Ruonajoen vesiekosysteemille.

3. Aluehallintoviraston arvio hankkeesta saatavan hyödyn merkittävyydestä vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti ei ole hyväksyttävä, kun otetaan huomioon Simojoen poikkeuksellinen suojelustatus ja merkitys. Simojoki on yksi harvoista jäljellä olevista luonnontilaisista lohijoista Suomessa ja kuuluu Natura 2000 -verkostoon SCI- ja SPA-alueena. Joen hyvä ekologinen tila ja lohen kutu- ja vaellusmahdollisuudet ovat koko Perämeren luonnon ja kalakantojen elvyttämisen kannalta korvaamattoman arvokkaita. Mikäli Simojoen vesistön laatu heikentyy kaivosalueen päästöjen, valumavesien tai onnettomuusriskien seurauksena, menetetään peruuttamattomasti koko vesistön kalataloudellinen ja ekologinen arvo, joka ylittää yksittäisestä kaivoshankkeesta saatavan taloudellisen hyödyn moninkertaisesti. Tällainen peruuttamaton vahinko muodostaisi vesilain tarkoittaman huomattavan vahingon luonnonolosuhteille ja erityisesti suojeluarvoille. Näin ollen hyödyn ja haittojen vertailussa hyödyn painoarvo ei ylitä haittoja, vaan vesilain mukaista lupaa ei tulisi myöntää.
4. Simon kunta vaatii, että päätös tulee kumota edellä esitettyjen seikkojen osalta ja palauttaa uudelleen käsiteltäväksi, koska päätöksessä on ilmennyt merkittäviä lainvastaisuuksia muun muassa vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) sekä EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) säännösten näkökulmasta. Lupapäätös ei täytä sille asetettuja vaatimuksia vaikutusten riittävästä selvittämisestä, vesien tilan heikkenemiskiellosta eikä Natura 2000 -alueen suojelutavoitteiden turvaamisesta. Näin ollen asia tulee palauttaa aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi laillisuus- ja selvitysvaatimukset täyttävällä tavalla.

Simossa 23.7.2025

SIMON KUNTA
Kunnanhallitus

Vivi Marttila
kunnanjohtaja